

Waterschap Zuiderzeeland

16 mei 2019

Aan de algemene vergadering van
Waterschap Zuiderzeeland
Postbus 229
8200 AE LELYSTAD

Datum
8 mei 2019

Ons kenmerk

Geachte leden van de algemene vergadering,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2018 van het Waterschap Zuiderzeeland. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2018 van het waterschap Zuiderzeeland.

De jaarrekening 2018 van het waterschap Zuiderzeeland geeft een getrouw en rechtmatig beeld

De jaarrekening 2018 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van dijkgraaf en heemraden van het waterschap Zuiderzeeland. Wij hebben bij deze jaarrekening een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Wij hebben onze bevindingen besproken met de auditcommissie

Wij hebben dit accountantsverslag besproken op de bijeenkomst met de auditcommissie op dinsdag 14 mei 2019, en hebben de inhoud van dit verslag toegelicht. Wij hebben de inhoud van dit accountantsverslag eveneens afgestemd met uw organisatie.

Met vriendelijke groet,

Deloitte Accountants B.V.
Was getekend: drs. R.M.J. van Vugt RA

C.c.: college van dijkgraaf en heemraden

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting controle 2018	4
Inleiding	6
Belangrijkste bevindingen uit onze controle	9
Interne beheersing	13
Overige aangelegenheden	14
Bijlagen	15

Bestuurlijke samenvatting controle 2018

Conclusies jaarrekeningcontrole 2018

Getrouwheid en rechtmatigheid	- Goedkeurend oordeel voor getrouwheid en rechtmatigheid. - Gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 794.000 respectievelijk € 2.382.000. De ongecorrigeerde fouten en onzekerheden blijven binnen deze toleranties, maar verdienen de aandacht van uw organisatie.	Inleiding
Financiële positie	- De financiële positie ultimo 2018 is gelijk gebleven ten opzichte van 2017. - Er hebben zich wijzigingen voorgedaan in de verslaggevingsgrondslagen welke invloed hebben op het vermogen en resultaat	Financiële positie
Interne beheersing	- Op basis van onze tussentijdse en jaareinde controlewerkzaamheden hebben wij geen significante tekortkomingen geïdentificeerd in de interne-beheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving. - Wij kunnen (nog) niet steunen op de IT-omgeving en hebben daarom extra gegevensgerichte werkzaamheden verricht, waaronder detailcontroles.	Aandachtspunten in de interne (financiële) beheersing
Ongecorrigeerde fouten en onzekerheden	- Wij hebben vastgesteld dat bij kosten en opbrengsten welke betrekking hebben op een langere periode en hierdoor jaar overstijgend zijn er sprake is van onjuiste toerekening aan de boekjaren. Gezien uw organisatie dit consistent toepast heeft dit een gering effect op uw jaarresultaat. - Uw organisatie heeft in het kader van de subsidieregeling Dijk & Waterfonds bijdragen toegezegd aan derden voor de uitvoering van activiteiten. In de voorwaarden is echter niet opgenomen dat tussentijds verantwoording dient te worden afgelegd door de subsidieontvangers, Waardoor uw organisatie op dit moment geen inzicht heeft in de bestedingen van de subsidieontvanger en hierdoor de daadwerkelijke verplichting per balansdatum niet kan bepalen. Ook is hierdoor onzeker of de kosten aan het juiste boekjaar zijn toegerekend.	Ongecorrigeerde fouten en onzekerheden

Begrotings-
rechtmatigheid

In uw jaarrekening zijn geen begrotingsonrechtmatigheden opgenomen.

Inleiding

Onze belangrijkste bevindingen

Wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2018

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2018 van het waterschap Zuiderzeeland uitgevoerd, en verstrekken een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid bij deze jaarrekening.

Feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot het vermogen en het resultaat

Wij hebben tijdens onze controle niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op het vermogen of het resultaat van uw waterschap. Hieronder zullen wij deze kort weergeven.

Het eerste ongecorrigeerde controleverschil betreft de onjuiste toerekening van de kosten met betrekking tot licenties aan het boekjaar 2018. De volledige kosten worden toegerekend aan het boekjaar waarin de factuur wordt ontvangen, echter hebben de kosten betrekking op meerdere boekjaren. Dit leidt tot een ongecorrigeerd controleverschil van € 315.000

Deze onjuiste toerekening aan de periodes vindt ook plaats bij de opbrengsten uit pachten. Hier is eveneens sprake van facturatie die betrekking heeft op meerdere boekjaren, maar slechts in 1 boekjaar wordt verantwoord. Dit leidt tot een ongecorrigeerd controleverschil van € 71.000

Daarnaast hebben wij vastgesteld dat uw organisatie jaarlijks werkzaamheden uitvoert voor 2 gemeenten, waarvoor de gemeente een bijdrage betalen voor de rioolgemalen. Hiervoor wordt een voorschot in rekening gebracht voor de verwachten kosten in het boekjaar. Na uitvoering vindt een eindafrekening plaats. Deze wordt echter pas in het jaar opvolgend verantwoord. Hierdoor worden deze in het foutieve boekjaar verantwoord, wat leidt tot een ongecorrigeerd controleverschil van € 42.000

Het laatste ongecorrigeerde controleverschil betreft de toerekening van subsidiebatens aan het juiste boekjaar. Hierbij hebben wij vastgesteld dat voor €43.000 aan verantwoorde subsidieopbrengsten nog geen kosten zijn gerealiseerd. Hierdoor zijn deze opbrengsten te vroeg verantwoord.

Geen controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot de rechtmatigheid

De in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 zijn in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

Op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden voor de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen hebben wij geen onrechtmatigheden vastgesteld die een impact hebben op de strekking van de controleverklaring.

De begrotingsoverschrijdingen zijn in de jaarrekening toegelicht. Hierbij is geen sprake van onrechtmatigheden

Wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2018.

De totale onzekerheden die wij hebben geconstateerd bedragen € 168.000. Deze onzekerheden hebben betrekking op de verstrekte subsidies uit hoofde van het Dijk & Waterfonds.

Tevens is sprake van fouten voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. In totaal is dit een bedrag van € 471.000 voor rechtmatigheid en €244.000 voor getrouwheid

Het totaal van deze fouten en onzekerheden blijft onder de materialiteitsgrens van € 794.000. Hierdoor heeft dit geen invloed op de strekking van ons oordeel.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op de WNT.

Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd

Met de opdrachtbevestiging van 18 september 2018 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2018. Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend voor onze controle:

- Het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening van Waterschap Zuiderzeeland inclusief het normenkader zoals is vastgesteld door de algemene vergadering op 25 september 2018

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2018 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Wij zijn onafhankelijk van waterschap Zuiderzeeland

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de memberfirms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectievelijke zuster- en/of dochterondernemingen en het waterschap, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging is te vinden in bijlage B bij deze rapportage.

Er zijn significante wijzigingen in de verslaggevingsregels

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn zeer belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van uw waterschap. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. De verslaggevingsgrondslagen van het waterschap zijn uiteengezet in de toelichting in de jaarrekening 2018.

In 2018 is er sprake van significante verslaggevingswijzigingen. Conform het besluit dat de algemene vergadering heeft genomen wordt vanaf boekjaar 2018 geen uren meer toegerekend aan investeringen en projecten. Enkel in het geval van een verkregen subsidie worden de uren toegerekend op basis van de verkregen subsidie.

Daarnaast heeft u er ook voor gekozen om de duurzame oevers lager te waarderen en in plaats van 50%, direct 80% van de waarde af te schrijven in het betreffende boekjaar.

Beide wijzigingen leiden er voor u tot dat het resultaat van het boekjaar 2018 verlaagd is. De extra afboeking met betrekking tot de duurzame oevers leidt tot een eenmalige last van € 1,4 miljoen. Het niet meer toerekenen van de uren zal de aankomende jaren voor een structureel lager resultaat leiden wat reeds ook is verwerkt in de begroting. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat de investeringen uit het verleden waar wel uren aan zijn toegerekend nog worden afgeschreven. Dit in combinatie met de extra last van het direct nemen van personeelslasten leidt tot het eerder verantwoorden van lasten.

Beide wijzigingen leiden er dan ook toe dat uw organisatie kosten eerder neemt, waardoor in de toekomst er minder vaste kosten in uw exploitatie worden verantwoord. Dit leidt ertoe dat uw begroting meer flexibel is en u dus meer mogelijkheden hebt in sturing van kosten en opbrengsten.

Wij hebben de jaarrekening-controle 2018 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in het controleprotocol:

- Voor fouten bedraagt de tolerantie 1% van het totaal van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves: **€ 794.000.**
- Voor onzekerheden bedraagt de tolerantie 3% van het totaal van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves: **€ 2.382.000.**

Als rapportagetolerantie voor fouten en onzekerheden geldt een bedrag van € 50.000, zoals vastgelegd in het controleprotocol.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Dit hoofdstuk bevat onze bevindingen die, volgens ons professionele oordeel, van belang zijn om te rapporteren

De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw Waterschap zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2018. De voornaamste wijziging in 2018 betreft het niet meer activeren van uren en de herwaardering van duurzame oeveren.

Significante (beeldbepalende) verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw waterschap en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en de directie dat zij zich een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

Wij hebben het door het college en de directie toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Waar nodig hebben wij specialisten betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, aannames, berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggevingsvoorschriften. Wij hebben vastgesteld dat de grondslagen in uw jaarrekening voldoen aan de randvoorwaarden van het BBVW.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening

De jaarstukken 2018 van uw waterschap bestaan uit:

- Het jaarverslag 2018 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2018 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting).

In het onderdeel “programmaverantwoording” van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over de vragen: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (o.a. weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag.

Op basis van Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen.

Tijdens onze controle hebben wij geen tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd.

Het jaarverslag en de jaarrekening zijn goed met elkaar verenigbaar.

Als onderdeel van dit vereiste, hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.
- Wij hebben, voor zover wij dit kunnen beoordelen, vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken verenigbaar is met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemt met de resultaten van de uitgevoerde controlewerkzaamheden. Deze informatie dient te omvatten:
 - De belangrijkste risico's met betrekking tot het beleid van het waterschap;
 - Een beschrijving van het ontwerp van de beheersing van interne risico's en interne-controlesystemen, en een rapportage ten aanzien van de werking van de beheersing van de interne risico's en interne-controlesystemen tijdens het boekjaar;
 - Een beschrijving van eventuele belangrijke wijzigingen en eventuele belangrijke verbeteringen die staan gepland, inclusief een bevestiging dat deze zijn besproken met de algemene vergadering.

Ongecorrigeerde fouten en onzekerheden

Zoals eerder in dit rapport is aangegeven zijn naar aanleiding van onze controle verschillen geconstateerd, welke leiden tot fouten en onzekerheden die wij aan u hebben gerapporteerd.

De onzekerheden met betrekking tot de toegezegde bijdragen in het kader van het Dijk & waterfonds komen voort uit het feit dat in de afgegeven beschikkingen geen tussentijdse verantwoordingsmomenten zijn opgenomen. Hierdoor is het niet mogelijk om op balansdatum vast te stellen in hoeverre de gesubsidieerde partij de prestaties

heeft gerealiseerd en welke kosten hierop betrekking hebben. Om dit in de toekomst te voorkomen adviseren wij u om in uw subsidiebeschikkingen op te nemen dat de gesubsidieerde partij jaarlijks een verantwoording dient af te leggen van de gemaakte kosten in dat boekjaar. Op deze wijze heeft u als waterschap zekerheid over de hoogte van de verplichting op balansdatum.

De ongecorrigeerde fouten in de jaarrekening komen voort uit een consistente toepassing van verantwoording van kosten en opbrengsten door uw waterschap. Door het gebruik van steekproeven bij onze controle zijn deze afwijkingen niet in eerdere jaren geconstateerd.

Doordat de verwerkingwijze niet afwijkt van voorgaande jaren en hierdoor consistent is toegepast heeft uw organisatie ervoor gekozen deze correcties niet door te voeren in de jaarrekening. Gezien de hoogte van de geconstateerde verschillen leidt dit ook niet tot een anders dan goedkeurende verklaring.

Voor het boekjaar 2019 en verder willen wij u echter wel dringend adviseren om de verwerkingwijze en administratie van jaar overstijgende kosten en opbrengsten juist toe te passen conform de geldende verslaggevingsregels.

Geen niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot rechtmatigheid van Europees aanbesteden

Naar aanleiding van de uitgevoerde controlewerkzaamheden voor de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen hebben wij geen onrechtmatigheden vastgesteld die een impact hebben op de strekking van de controleverklaring.

Wij hebben geen fouten met betrekking tot naleving van de Wet normering topinkomens (WNT) geconstateerd

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing, en vervangt tegelijkertijd de Wopt (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechte in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor waterschappen geldt dat de secretaris-directeur als topfunctionaris wordt aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2018 niet meer bedragen dan € 189.000 per jaar.

Daarnaast dienen waterschappen de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

In 2018 hebben wij geen overschrijding van de grensbedragen voor topfunctionarissen en overige medewerkers geconstateerd.

Wij hebben geen fouten geconstateerd met betrekking tot de naleving van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en de publicatieverplichtingen van de WNT.

De beoordeling door het college van dijkgraaf en heemraden van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of overtreding van wet- en regelgeving

Het college van dijkgraaf en heemraden is primair verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en voor de naleving van wet- en regelgeving. Recente ontwikkelingen laten zien dat de handhaving van anticorruptie-wetgeving aan globalisering onderhevig is, waardoor ook waterschappen in toenemende mate te maken krijgt met anticorruptieregels.

Als onderdeel van onze controle hebben wij het college verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude of overtreding van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat de directie daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met de auditcommissie.

Uw organisatie beschikt over een actuele analyse van frauderisico's die aanwezig zijn binnen uw organisatie. Wij hebben deze analyse beoordeeld en onderkennen geen overige risico's voor uw organisatie, anders dan die in de frauderisicoanalyse zijn opgenomen. Ook onderkennen wij de beheersmaatregelen die uw organisatie per risico heeft benoemd.

Naast de frauderisicoanalyse, welke een formele vastlegging betreft, zien wij ook binnen de inrichting van de processen en de proactieve houding van uw organisatie bij de verbetering van processen en opvolging van adviezen dat uw organisatie het belangrijk vindt om de processen in voldoende mate in te regelen om mogelijke risico's te mitigeren.

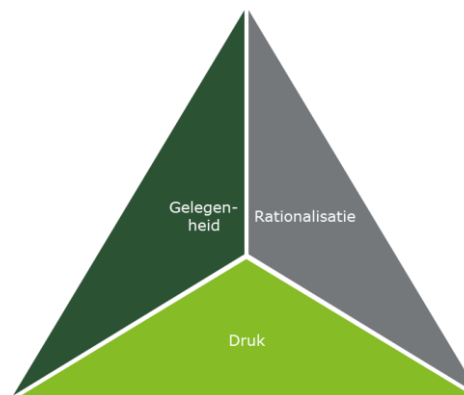
Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college van dijkgraaf

en heemraden, inclusief het invoeren en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en de efficiency van de bedrijfsvoering en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een hoge, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Interne beheersing

De belangrijkste bevindingen uit de managementletter 2018

Aandachtspunten in de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2018 een interim-controle uitgevoerd.

Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementletter 2018. Wij hebben hierbij geen bevindingen geconstateerd die hebben geleid tot een verhoogd risico voor de jaarrekeningcontrole.

Tevens hebben wij vastgesteld dat drie van de vijf aanbevelingen die wij in 2017 hebben gedaan volledig zijn opgevolgd door uw organisatie. De twee overige bevindingen zijn onderhanden en hiervan hebben wij vastgesteld dat uw organisatie hier voldoende aandacht voor heeft.

Overige aangelegenheden

In dit onderdeel geven wij een samenvatting van overige aangelegenheden en bepaalde vereiste communicaties

Onze communicatie met het management

Bevestigingen van het management

Wij hebben ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande de verantwoordelijkheden van het management inzake financiële verslaggeving.

Wij hebben van het college dijkgraaf en heemraden van het waterschap een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Geen meningsverschil met het management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest, en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van het waterschap de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Bijlagen

Bijlage A1a – Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van niet-gecorrigeerde controleverschillen boven de rapportagedrempel van € 50.000.

Aard van de controleverschillen (x 1 miljoen)	Rechtmatigheid*	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.	N.v.t.
Niet juist toerekenen van de kosten van licenties aan het boekjaar	€ 315.000	-/- €315.000
Niet juist toerekenen van opbrengsten aan kosten	€85.000	€ 0
Niet juist toerekenen van opbrengsten pachten aan het juiste boekjaar	€ 71.000	€ 71.000
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	€471.000	-/- €244.000
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten inzake kredietoverschrijdingen	n.v.t.	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/Fido/etc.)	N.v.t.	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	
Overige rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	
Totaal rechtmatigheidsfouten	€ 471.000	

* In de Kadernota Rechtmatigheid 2018 en het normenkader 2018 is het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid opgenomen.

Bijlage A1b – Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van onzekerheden in de controle boven de rapportagedrempel van € 50.000.

Aard van de onzekerheden (x 1 miljoen)	Rechtmatigheid*	Getrouwheid
Onzekerheden ingevolge verstrekte subsidies uit het Dijk & Waterfonds	€ 163.000	€ 163.000
(Sub)totaal onzekerheden in de getrouwheidscontrole	€168.000	€ 168.000
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/Fido/etc.)	N.v.t.	
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	
Overige onzekerheden inzake rechtmatigheid	N.v.t.	
Totaal onzekerheden in de rechtmatigheidscontrole	€ 168.000	

* In de Kadernota Rechtmatigheid 2018 en het normenkader 2018 is het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid opgenomen.

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dat houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

Bijlage A2 – In de controle opgenomen aanpassingen

De onderstaande tabel bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde afwijkingen boven de rapportagedrempel van € 50.000.

Aard van de gecorrigeerde controleverschillen (x 1 miljoen)	Rechtmatigheid*	Getrouwheid
Feitelijke controleverschillen		
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.
Inschattingsverschillen		
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.
Geprojecteerde (inschattings)verschillen		
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.
Totaal		

* In Kadernota Rechtmatigheid 2018 en het normenkader 2018 is het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid opgenomen.

Bijlage A3 – Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de algemene vergadering in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening.

De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de algemene vergadering deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.

Bijlage B – Onafhankelijkheidsbevestiging

Wij zijn onafhankelijk van het waterschap Zuiderzeeland

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)”, en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebod.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van het waterschap Zuiderzeeland in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.

- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheidsevaluatie’), wordt in het dossier opgenomen. Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een raad van commissarissen of audit committee, overwegen wij ook een van deze beide instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen. Voor uw organisatie heeft zich voor dit boekjaar geen situaties voorgedaan waardoor dit nodig was.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met het waterschap Zuiderzeeland

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en het waterschap die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan het waterschap of een bij het waterschap betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Bijlage C - Algemene Verordening Gegevensbescherming

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Per 24 mei 2016 is de AVG in werking getreden. De AVG is van toepassing op elke organisatie in de Europese Unie (EU) die persoonsgegevens verwerkt. Daarnaast zal de wetgeving ook gaan gelden voor organisaties die diensten en/of goederen aanbieden aan individuen in de EU, al dan niet om iets. Mocht een organisatie het gedrag van individuen monitoren voor zover dit gedrag plaatsvindt op het grondgebied van de EU, dan zal de organisatie ook moeten voldoen aan de AVG. De AVG heeft dus een reikwijdte die verder gaat dan slechts de grenzen van de EU. Tot 25 mei 2018 hebben organisaties de tijd om hun processen op de AVG aan te passen. Daarna kan iedere natuurlijke persoon binnen de EU-organisaties aanspreken op het niet-nakomen ervan. De wetgeving wil het transparant, het zorgvuldig en het bewust gebruik van persoonsgegevens bevorderen en de huidige wetgeving vernieuwen.

Rechten van individuen

De AVG maakt het voor individuen mogelijk om kosteloos inzicht te krijgen in de persoonsgegevens die een organisatie van dat individu verwerkt. In bepaalde gevallen is het dan mogelijk voor een individu om gegevens te wijzingen, te laten verwijderen, een verzoek in te dienen om verdere verwerking te blokkeren, en zelfs om te vragen of de gegevens overgedragen kunnen worden naar een andere partij.

Wat is er gelijk gebleven

Hoewel de AVG-veranderingen met zich meebrengt, zullen veel van de reeds bestaande principes gelijk blijven. Zo mogen gegevens alleen voor een specifiek doeleinde worden verwerkt, moet er een wettelijke basis bestaan voor het gebruik van die gegevens, en mogen zij niet verder verwerkt worden indien dit niet verenigbaar is met het oorspronkelijke doel. Ook zal onder de AVG de plicht om datalekken te melden binnen 72 uur blijven bestaan.

Verwerkingsverantwoordelijkheid

Wellicht een van de grootste veranderingen is het beginsel van de verwerkingsverantwoordelijkheid. Organisaties zijn verantwoordelijk voor de naleving van alle bepalingen uit de AVG, en moeten kunnen aantonen dat zij dit actief doen. Dit betekent dat de AVG een hoge mate van volwassenheid en documentatie verlangt. Zonder het actief documenteren van genomen maatregelen en de afwegingen die gemaakt zijn om tot die maatregelen te komen, wordt het lastig voor organisaties om aan te tonen dat zij actief bezig zijn geweest met deze wetgeving.

Additionele plichten - Gegevensbescherming door ontwerp en standaardinstellingen

Naast meer rechten voor individuen introduceert de AVG ook aanvullende plichten ten opzichte van de Wet bescherming persoonsgegevens. Zo zullen organisaties een register moeten opstellen waarin zij hun verwerkingsactiviteiten opnemen, met daarbij aanvullende informatie, zoals bewaartermijnen en genomen beveiligingsmaatregelen.

Daarnaast zullen alle processen ontworpen moeten worden met de bescherming van persoonsgegevens als centraal uitgangspunt, het zogenoemde 'gegevensbescherming door ontwerp' ('privacy by design'). Daarbij zullen deze processen ook nog eens standaard de voor het individu minst indringende instellingen moeten hebben, het zogenoemde 'gegevensbescherming door standaard-instellingen' ('privacy by default').

Technische en organisatorische maatregelen moeten daarom worden genomen gedurende het gehele proces van het verwerken van persoonsgegevens (art. 25 AVG). Al deze maatregelen hebben als doel het vertrouwen van het individu in de digitale wereld te vergroten.

Risico Assessment - Gegevensbescherming effectbeoordeling

Voor iedere nieuwe gegevensverwerking dient de verantwoordelijke gegevensverwerker een impactanalyse uit te voeren indien de verwerking een hoog risico oplevert voor de bescherming van persoonsgegevens van de betrokkene. Deze impactanalyse zal uitgevoerd moeten worden met het individu als uitgangspunt, en moet in ieder geval plaatsvinden indien een organisatie systematisch individuen monitort of op grootschalig niveau gevoelige gegevens verwerkt. Hierbij zal het begrip 'grootschalig' ingevuld worden aan de hand van zowel de hoeveelheid gegevens als de hoeveelheid betrokkenen.

Toezichthoudende autoriteit

Ieder EU-land zal ten minste één toezichthoudende autoriteit aanwijzen die bevoegd is om handhavend op te treden in het geval dat de AVG niet wordt nageleefd. In Nederland is dat de Autoriteit Persoonsgegevens (voorheen het College Bescherming Persoonsgegevens). Deze autoriteiten hebben daarnaast ook als taak om praktische informatie te verstrekken over de AVG, en om leading practices te identificeren en te verspreiden.

Mocht dit nodig zijn, dan hebben de hiertoe geautoriseerde toezichthouders echter ook de bevoegdheid om organisaties boetes op te leggen wanneer blijkt dat zij zich niet aan de AVG houden hebben. Deze boetes kunnen oplopen tot maximaal € 20 miljoen of 4% van de wereldwijde omzet van het voorgaande jaar.

Lidstatelijke maatregelen

Hoewel de AVG een uniforme set regels beoogt te creëren voor alle landen in Europese Unie, zullen lidstaten in bepaalde gevallen bevoegd zijn om aanvullende regels op te stellen omtrent het beschermen van persoonsgegevens. Hoewel in grote lijnen een uniforme implementatie van de AVG mogelijk is voor multinationals, zal er daarom toch ook naar nationale bepalingen gekeken moeten worden bij het uitvoeren van een privacy programma.

E-Privacy verordening

Naast de AVG zal er ook een E-privacy verordening komen (die de huidige E-privacy richtlijn gaat vervangen). Die wetgeving gaat specifiek in op de bescherming van persoonsgegevens bij elektronische communicatie. Deze richtlijn verplicht lidstaten om in geval van elektronische communicatie, in aanvulling op de AVG, maatregelen te definiëren rondom elektronische communicatiegegevens die als persoonsgegevens kunnen worden aangeduid. Een definitieve versie is echter nog niet gepubliceerd en verwacht wordt dat deze wetgeving pas gaat gelden in 2019.

Beveiliging van persoonsgegevens

Naast het zorgvuldig verzamelen van persoonsgegevens moet een organisatie persoonsgegevens ook op een juiste en passende manier organisatorisch en technisch beveiligen. Dit houdt onder andere in dat de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van gegevens geborgd wordt. Dat die gegevens niet alleen technisch beveiligd moeten worden maar ook organisatorisch, benadrukt dat het beschermen van gegevens ook offline moet gebeuren.

Functionaris voor de gegevensbescherming

De AVG dwingt af dat sommige organisaties een functionaris ten behoeve van gegevensbescherming dienen aan te stellen. Deze functie dient zich namens de organisatie onder andere bezig te houden met het toepassen en naleven van de AVG en intern dataprivacy beleid. De verplichting om een functionaris voor de gegevensbescherming in te stellen, geldt in ieder geval voor overheidsinstellingen.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.nl/about to learn more about our global network of member firms.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries and territories bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 245,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on Facebook, LinkedIn, or Twitter.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte Network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte Network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.